

Kaip apsaugoti intelektinę nuosavybę?

**MUITINĖS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS
FINANSŲ MINISTERIJOS**

**A. Jakšto g. 1/25, LT-01105 Vilnius
Tel. (8 5) 266 6111
Faks. (8 5) 266 6005
El. paštas info@cust.lt
<http://www.cust.lt>**

**Informacija verslo atstovams
ir keleiviams tel. (8 5) 261 3027**

**Nemokamas pasitikėjimo
telefonas 8 800 55 544**

**Išleido leidybos įmonė „Kriventa“
V. Pietario g. 5–3, LT-03122 Vilnius
Tel./faks. (8 5) 265 06 29
El. paštas kriventa@takas.lt, www.kriventa.lt
Pasirašyta spaudai 2008-08-22
Tiražas 3000 vnt.**

INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS SAŲOKA

Pagal Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (WIPO) steigiamosios konvencijos nuostatas intelektinė nuosavybė apima teises, susijusias su literatūros, meno ir mokslo kūriniais, artistų vaidybine veikla, fonogramų įrašais, radijo ir televizijos laidomis, visų žmogaus veiklos sričių išradimais, moksliniais atradimais, pramoniniais pavyzdžiais (dizainu), prekių ir paslaugų ženklais, firmų vardais ir kitais komerciniais žymenimis, kitas panašaus pobūdžio teises.

Tinkama intelektinės nuosavybės teisinė apsauga ir jos įgyvendinimas – būtina sąlyga intelektinės nuosavybės kūrybiniam procesams skatinti. Neužtikrinus deramo intelektinės nuosavybės apsaugos lygio sunku tikėtis individų ir ūkio subjektų iniciatyvos investicijų ir veiklos ūkio sektoriuose, glaudžiai susijusiuose su intelektine nuosavybe.

KODĖL KLASTOTOS PREKĖS PAVOJINGOS?

Šiuo metu jau klastojamos ne tik prabangos prekės, aukštosios mados kūriniai, odos dirbiniai ir brangūs laikrodžiai. Pastaraisiais metais

gerokai padaugėjo klastotos produkcijos rūšių. Tai ir maisto produktai, vaistai, automobilių dalys, mobilieji telefonai ir jų dalys, parfumerija ir kosmetika, žaislai ir kitos prekės.

Patekūsios į rinką klastotos prekės gali pakenkti vartotojui.

Dažniausiai jos būna pagamintos naudojant nesaugias, nepatiktintas, nustatytų standartų neatitinkančias medžiagas, kurios kelia rimtą pavojų žmogaus sveikatai ir saugumui.

Besiplečianti prekyba klastotomis ir piratinėmis prekėmis daro neigiamą įtaką ekonomikos augimui, jos plėtrai, užimtumui, inovacijoms, žmonių sveikatai ir saugumui. Dėl klastojimo nukenčia ne tik sąžiningas verslas, bet ir nacionaliniai interesai:

- suklastotų prekių gamintojai ir tiekėjai nemoka mokesčių, neinvestuoja į legalių darbo vietų kūrimą ir produktų kokybę, skatina nelegalų darbą ir šešėlinę ekonomiką;
- tikrasis autorius ir intelektinės nuosavybės teisių savininkas negauna jam teisėtai

priklausančio atlyginimo už prekes, kurios parduodamos naudojantis jo vardu;

- teisėti gamintojai, ypač mažos įmonės, turi mažinti gamybą, atleisti darbuotojus, nes tokių įmonių produktai

nepajėgia konkuruoti su pigiomis klastotomis prekėmis;

- daromas neigiamas poveikis ekonomikos plėtrai ir užsienio investicijoms;
- suklastotų prekių gamybą ir tiekimą organizuoja nusikalstamos grupuotės, iš gautų pajamų finansuojančios kitas nusikalstamas veiklas.

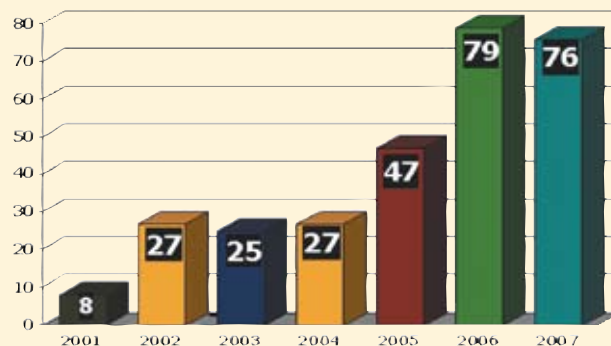
MUITINĖS VAIDMUO KOVOJANT SU KLASTOTĖMIS

Lietuvos muitinė saugo prekių ženklus, registruotus Lietuvos Respublikos valstybiniame patentų biure, Europos Sąjungos Vidaus rinkos derinimo tarnyboje (OHIM) ir registruotus pagal Madrido sutarties dėl tarptautinių ženklų registracijos protokolą.

Įgyvendinant intelektinės nuosavybės apsaugos uždavinius bendradarbiaujama ir nacionaliniu, ir tarptautiniu lygiu. Kovoti su pažeidėjais Lietuvos muitinei ypač padeda Kultūros ministerija ir Policijos departamentas.

Muitinė ir kitos teisėsaugos institucijos siekia geros partnerystės su verslo atstovais, kad nuolat būtų dalijamasi patirtimi ir informacija.

Suklastotų prekių sulaikymai (atvejų skaičius) Lietuvos muitinės poste

ĮSIDĖMĖKITE...

Muitinės priežiūros priemonės taikomos prekėms, pagamintoms pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises:

- „suklastotoms prekėms“, t. y. prekėms, įskaitant jų pakutes, be leidimo pažymėtoms prekių ženklui, tapačiu prekių ženklui, užregistruotam tokios pat rūšies prekėms,

arba prekių ženklų, kurio pagal jo esminius požymius negalima atskirti nuo užregistruoto prekių ženklų ir kuris dėl to pažeidžia atitinkamo prekių ženklų savininko teises;

- prekių ženklų simboliams (ženklui, žymeniui, lipdukui, brošiūrai, naudojimo instrukcijai ar garantijos dokumentui su prekių ženklų simboliu);

- pakuotėms, ant kurių yra suklastoti prekių ženklai;

- „piratinėms prekėms“, t. y. prekių kopijoms, pagamintoms be registruoto ar neregistruoto pagal nacionalinę teisę autorių, gretutinių teisių subjekto ar dizaino savininko sutikimo arba be intelektinės nuosavybės teisių subjekto įgalioto gamybos šalyje asmens sutikimo, jei tokių kopijų gamyba pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės; taip pat prekėms, kurių sudėtyje yra šios prekių kopijos;

- prekėms, kurios pažeidžia patentą, papildomas apsaugos liudijimą, nacionalinę augalų veislių teisę, kilmės vietos nuorodas ar geografines nuorodas.

Teisių savininkai, norėdami apginti jiems priklausančią intelektinę nuosavybę, turėtų pateikti prašymus dėl muitinės priežiūros priemonių taikymo Muitinės departamentui. Prašymas galioja vienerius metus. Vėliau galiojimo terminas gali būti pratęstas. Pateikiant prašymą nereikalaujama nei rinkliavos, nei garantijos.

Intelektinės nuosavybės teisių subjektas arba asmuo, įgaliotas naudotis intelektinės nuosavybės teise, arba bet kurio šių asmenų atstovas Muitinės departamentui turi pateikti:

- Reglamentu 1891/2004 patvirtintą prašymo formą (du egzempliorius);

- intelektinės nuosavybės registraciją (jeigu ji registruojama) patvirtinančius dokumentus;

- dokumentus, įrodančius, kad teisių subjektas įgalioto pareiškėjas atstovauti jo teisėms ir kreiptis į muitinę (jeigu prašymą pateikia ne pats teisių savininkas);

- Reglamentu 1891/2004 patvirtintos formos deklaraciją, kuria pasižadama padengti muitinės išlaidas, susijusias su prekių saugojimu ir naikinimu.

Labai svarbu pateikti kuo tikslesnę informaciją apie prekes, jų klastojimo požymius, gabenimo būdus, teisėtus gamintojus ir gabentojus. Kuo tikslesnė informacija, tuo lengviau muitinei tokias prekes aptikti ir atpažinti.

MUITINĖS VEIKSMAI

Muitinė, įtardama, kad prekės pagamintos pažeidžiant intelektinės nuosavybės teisių savininko teises, gali jas sulaikyti:

1. Muitinės iniciatyva (*ex-officio*),
2. Pagal galiojančią teisių subjekto prašymą.

Muitinė savo iniciatyva arba pagal intelektinės nuosavybės teisių subjekto prašymą sulaiko prekes, jeigu įtaria, kad jos pagamintos be teisių subjekto sutikimo. Sulaikiusi prekes muitinė skubiai informuoja teisių subjektą arba jo atstovą, ir šis gali atvykti į prekių saugojimo vietą, apžiūrėti prekes, imti jų pavyzdžius. Jeigu pasitvirtina prielaida, kad prekės pagamintos neteisėtai, teisių subjektas per 10 darbo dienų turi kreiptis į teismą dėl savo teisių apsaugos ir pateikti prekes sulaikiusiai teritorinei muitinei ieškinio pareiškimo su teismo žyma kopiją. Gavusi tokį dokumentą muitinė saugo prekes iki galutinio teismo sprendimo įsiteisėjimo. Priešingu atveju muitinė prekes išleidžia. Tam tikrais Reglamentu 1383/2003 11 straipsnyje nustatytais atvejais prekės gali būti sunaikintos nesikreipiant į teismą.

MUITINĖS VEIKLA ŠIOJE SRITYJE REGLAMENTUOJANTYS TEISĖS AKTAI

Lietuvos muitinės veikla intelektinės nuosavybės apsaugos srityje remiasi bendromis muitinės priežiūros priemonėmis, apibrėžiamomis Bendrijos muitinės kodeksu

(Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2913/92), 2003 m. liepos 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1383/2003 ir šio reglamento įgyvendinimo 2004 m. spalio 21 d. Komisijos reglamentu Nr. 1891/2004.

Veiklą intelektinės nuosavybės apsaugos srityje reglamentuoja šie Lietuvos Respublikos teisės aktai:

Lietuvos Respublikos muitinės įstatymas (Žin., 2004, Nr. 73-2517);

Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2004 m. gegužės 24 d. įsakymu Nr. 1B-549 patvirtintos „Prekių, laikytinų pagamintomis pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises, neišleidimo, sulaikymo, saugojimo, apžiūros ir pavyzdžių ėmimo taisyklės“ (Žin., 2004, Nr. 86-3160);

Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2004 m. gegužės 24 d. įsakymas Nr. 1B-550 „Dėl garantijų, susijusių su tam tikrų intelektinės nuosavybės teisių apsauga, pateikimo“ (Žin., 2004, Nr. 86-3159);

Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2004 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. 1B-622 patvirtintos „Informavimo apie veiksmus su prekėmis, laikytinomis pagamintomis pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises, taisyklės“ (Žin., 2004, Nr. 94-3472, 97);

Muitinės departamento generalinio direktoriaus 2005 m. balandžio 15 d. įsakymu Nr. 1B-288 patvirtintos „Muitinės neišleistų arba sulaikytų prekių, kurios, kaip įtariama, pagamintos pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises, sunaikinimo taisyklės“ (Žin., 2005, Nr. 51-1731).

INFORMACIJA

Išsamesnės informacijos, susijusios su muitinės taikomomis intelektinės nuosavybės apsaugos priemonėmis, rasite Lietuvos muitinės interneto svetainėje www.cust.lt arba galima skambinti į Muitinės departamentą telefonu (8 5) 266 6124.

NAUDINGOS NUORODOS

Lietuvos Respublikos valstybinis patentų biuras
<http://www.vpb.lt>

ES Vidaus rinkos derinimo tarnybos duomenų bazė
<http://oami.eu.int>

Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos duomenų bazė <http://www.wipo.int/ipdl/en/>

